

Baltisaksa Kultuuri Seltsi Eestis tegevusest 2025. aastal Aruanne seltsi üldkoosolekule 25. veebruaril 2026

2025. aastal toimus Baltisaksa Kultuuri Seltsis kaksteist korralist üritust, nendest kaks väljasõitu. Tegevusaastat alustas ringkäik Eestimaa rüütelkonna hoones (nüüd Eesti riigi esindushoone) riigikantselei sümboolikanõuniku Gert Uiboiaia ja seltsi liikme restauraator Ergo Leilopi juhtimisel 29. jaanuaril. Traditsiooniliselt toimus Balti pataljoni mälestussamba juures hardushetk, mille viis 23. veebruaril läbi seltsi liige, pastor Matthias Burghardt.

Seltsi üldkoosolek leidis aset 26. veebruaril, koosolekule eelnes seltsi liikme Tiina-Mall Kreemi lühiettekanne “ Mastaapse Gebhardti miniatuurne looming: eksliibrised.“ Ettekande täienduseks toimus 20. märtsil Toomkiriku Inglisebabil Eduard von Gebhardti 100. surmaaastapäeva puhul avatud näituse külastus. 26. märtsil pidas ettekande seltsi liige Mai Levin teemal „Theodor Albert Sprengel (1832–1900) ja tema looming“. Meeldejääv oli 30. aprillil toimunud Eesti Meremuuseumi Lennusadama näituse „Kuulsad mereretked. Eurooplaste maailmapildi avarumine“ külastus, näituse kuraatori Feliks Gornischeffi asjatundlikult juhtimisel. 10. mail toimus seltsi kevadine väljasõit Virumaale, nagu tavaks oli reisijuhiks seltsi liige Ants Hein; väljasõidul külastasime Rakveres Rehbinderi majas mööbliajaloo näitust peakuraatori ja seltsi liikme Viljar Visseli juhtimisel; seltsi võõrustas Pada mõisa karjakastellis, selle omanik EKA rektor Hilikka Hiiop; Kulina mõisas võtsid reisiseltskonda vastu Evelin ja Anti Poolamets; Mõdriku mõisa tutvustas hoones tegutseva Tallinna Tehnikakõrgkooli teenusmajanduse instituudi esindaja ning renoveeritud Neeruti mõisa näitasid selle omanikud Hannah ja Ander Ild. Kevadhooaeg lõppes 3. juunil jalutuskäiguga Kadrioru pargis, selle kauaaegse juhataja ja arendaja Ain Järve juhtimisel.

Märkimaks ära Eesti Raamatu Aastat, toimus sügishooaja alustuseks 27. augustil raamatuaasta näituse „Eesti raamat 500. Reliikviad“ külastus Niguliste muuseumis, näituse kuraatorite TLÜ õppejõu Aivar Põldvee ja seltsi liikme Tiiu Reimo juhtimisel. 24. septembril esines seltsis Taavi Pae ettekandega „Kuhu matsid baltisakslased?“ Baltisaksa ajaloo kontekstis olulisest aastapäevast tõukudes, pidas seltsi liige Olev Liivik 29. oktoobril ettekande „100 aastat Saksa kulturomavalitsuse asutamisest: eel-, vahe- ja lõpulugu“; ettekande järel esitles seltsi liige Reet Bender oma tõlgitud raamatut „Väike linn maailma serval. Mälestused Rakverest 1920–1939, lahkumisest ja koduteest“, mille autor on Valentine von Krause.

Lisaks korralisele üritusele organiseeris selts oma liikmetele ühise sõidu SA Virumaa Muuseumid poolt 16. oktoobril Palmse mõisas korraldatud ajalookonverentsile, millel osalesid ettekannetega ka seltsi liikmed Tiiu Reimo ja Tiina-Mall Kreem.

Novembris oli seltsi korraline üritus ühendatud Olev Liiviku ja Reet Benderi korraldatud jätkukonverentsiga „Heimat Revisited II. Baltisakslased pärast Teist maailmasõda: kodumaa, kohtumised, kodakondsus ja kokakunst“ 28. novembril Tartus. Üritus toimus mitme institutsiooni, nimelt Tartu Ülikooli, Kultuuriministeeriumi, Eesti Rahva Muuseumi ja Baltisaksa Kultuuri Seltsi egiidi all; enamik konverentsil esinenutest on seltsi liikmed. 2025. aastat lõpetas traditsiooniline jõulueelne väljasõit, mis toimus 13. detsembril Järvamaale. Teejuhiks oli Ants Hein, tutvuti Tori, Esna ja Purdi mõisatega, samuti Türi kirikuga, veel külastati Paides Wittensteini Tegevusmuuseumi, selle teadusjuhi Ründo Mültsi juhtimisel.

2025. aastal on aidanud seltsi tegevusi laiemalt nähtavaks teha ja üritusi reklaamida sotsiaalmeedia postitused, mis on valdavalt Tiina-Mall Kreemi õlul. Pooleteise aastaga on FB postituste jälgijate arv tõusnud 200ni. Seltsi kodulehte on täitnud uudistega ja arhiveerinud toimunud sündmusi Urmas Oolup.

14.-16. novembril toimus Darmstadtis baltisakslaste keskorganisatsiooni Deutsch-Baltische Gesellschaft'i iga-aastane seminar „Kulturtago Mare Balticum“, millest võttis seltsi esindajana osa Tiiu Reimo. Tegu oli ühtlasi organisatsiooni 75. aastapäeva tähistamisega, mis puhul saatis selts ka asjakohase tervituse. Siinkohal ei saa mainimata jätta, et seltsi liige, Tartu Ülikooli germanistikaprofessor Reet Bender valiti 24. mail 2025 Darmstadtis Baltisaksa Seltsi juhatuse liikmeks, mis kindlasti aitab tihendada kahe seltsi vahelist koostööd baltisaksa pärandi hoidmisel ja tutvustamisel.

Meeldiv on esile tuua, et seltsi liige Risto Paju kaitses Eesti Kunstiakadeemias edukalt doktoriväitekirja teemal „Tallinna hiliskeskaegne raidkivikunst. Fragmendid – ajalugu ja tõlgitsemine“ (juhendaja Anneli Randla). Tartu Ülikooli juures kaitses doktoriväitekirja seltsi liige Kadi Kähär-Peterson teemal „Garlieb Merkel's Political Thought: A Baltic Perspective on Enlightenment / Garlieb Merkeli poliitiline mõte: Balti vaade valgustusele“ (juhendajad Kaarel ja Eva Piirimäe). Mõistagi ei ole võimalik esile tuua kõigi liikmete töid ja saavutusi. Siiski sooviks ära märkida mõisajaloole pühendatud kogumiku „Mõisa fenomen Balti kultuuriloos. Vaatenurki üle uurimisväljade.“ (Koost Kristina Jõekalda, Linda Kaljundi, Ulrike Plath. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2025) ilmumise, selle koostamisel oli kandev jõud seltsi liige Kristina Jõekalda, samuti on autorite seas seltsi liikmeid (K. Jõekalda, I. Jürjo, M. Saagpakk). Selts sai osa raamatu esitlusest, kus ümarlaua vestlusel osales ka T.-M. Kreem.

26. veebruaril toimunud üldkoosolekul valiti seltsi juhatusse tagasi Inna Jürjo, Tiina-Mall Kreem, Urmas Oolup, Maaja Silm ja Kristiina Tiideberg. Üldkoosolek kinnitas revisjonikomisjoni koosseisus: Monika Reedik, Kuulo Vahter ja Katrin Vaikmaa. Tegevusaasta jooksul on juhatus pidanud kaks koosolekut, kuid peamiselt suhelnud ja korraldanud asju meili teel ja telefonitsi.

2025. aasta lõpu seisuga oli seltsis 68 liiget, neist 2 välisliiget. 2025. aasta on olnud eriline, kuivõrd seltsiga on liitunud kuus uut liiget (Oskar Gustavson, Tatjana Tanvel, Tõnu Talvi, Ene Loddes, Mari Toom, Jaagup Randi). 17. detsembril tähistas 90. juubelit seltsi välisliige Gert von Pistohlkors, kellele selts saatis lühikeses pöördumises oma õnnitlused.

Lõpetuseks tuleb tänada kõiki seltsi liikmeid, kes on aktiivselt seltsi tegevustes osalenud. Tänu väärivad juhatuse liikmed Maaja Silm, Tiina-Mall Kreem, Kristiina Tiideberg ja Urmas Oolup oma tööpanuse eest. Juhatuse töösse panustamise eest tuleb siinkohal eraldi tänada Kristiina Tiidebergi, kes on väljendanud kindlat soovi seltsi juhatuses enam mitte jätkata.

Inna Jürjo
22.02.2026